

DUNAVARSÁNY
VÁROS ÖNKORMÁNYZATÁNAK
TELEPÜLÉSI

KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAMJA

2013-2014

DUNAVARSÁNY VÁROS TELEPÜLÉSI KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAMJA 2013.

I. BEVEZETÉS

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. tv. 46.§. (1) bekezdés b.) pontja a helyi önkormányzatok számára feladatként határozza meg azt, hogy a Nemzeti Környezetvédelmi Programmal, valamint a település rendezési-fejlesztési terveivel összhangban önálló környezetvédelmi programot dolgozzanak ki.

A törvényi kötelezettség mellett morális kötelezettség is hárul az önkormányzatra. Környezetünk védelme, a természeti értékek megőrzése napjainkra életünk meghatározó részévé vált. Ennek alapvető oka egyrészt a gazdasági tevékenységek által a környezetbe kibocsátott szennyező anyagok növekvő mennyisége, másrészt a hosszú távon nem fenntartható gazdálkodás következtében a természeti erőforrások egyre gyorsabb ütemű felhasználása.

A program az alábbi fő pilléreken nyugszik:

- A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. Törvény és módosításai,
- A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény, és módosításai
- 96/2009.(XII.9.) OGY határozat a 2009-2014. közötti időszakra szóló Nemzeti Környezetvédelmi Programról,
- Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény,
- Dunavarsány Város Helyi Építési Szabályzata
- Dunavarsány Város Helyi Hulladékgazdálkodási Terve (2003-2008),

A környezet védelme, a természeti értékek megőrzése napjainkra a társadalmi, gazdasági élet meghatározó részévé vált. A környezet és elemeinek fokozott használata következtében megnövekedett a környezet (erőforrásként történő) igénybevétele és terhelése, igényé vált a környezet javainak, szolgáltatásainak felértékelése. A megfelelő környezeti feltételek nélkülözhetetlenek a jelen és jövő nemzedékek jólétének, egészségének biztosításához. A társadalmi gazdasági feladatok végrehajtásával párhuzamosan, azokkal együtt kell a környezetvédelmi problémákat megoldani.

E feladat különös jelentőséggel bír a dinamikus fejlődő és gyarapodó Dunavarsányban.

A program kiindulási alapja a megvalósítandó környezeti problémák azonosítása. A problémák feltárásával párhuzamosan meghatározásra kerülnek a kiváltó okok, abból a célból, hogy meg lehessen keresni a leghatékonyabb megoldásokat, és ennek okán a környezetvédelmi alapelvek érvényesíthetőek legyenek.

A környezetvédelmi feladatok eredményes megoldásának feltétele a feladatok integrációjának biztosítása mind az Önkormányzat szervezetében, mind pedig a városban működő szakmai szervezetek, hatóságok és gazdálkodó szervezetei között. A program megvalósítását a város

lakosságával -az érdekeiket képviselő szervezetekkel- fenntartott folyamatos együttműködéssel kell megalapozni.

II. A KÖRNYEZETI ELEMEK VÉDELME

II/1 –FÖLD

Dunavarsány az alföldi Duna-völgy északi részén fekszik, a Duna kiterjedt magas teraszán. A folyó közelében réti láptalaj, a magasabb részekeken ártéri csernozjom, öntéshomok, öntésanyag alkotja a talajt. Az Ős-Duna ÉNy-DK-i irányú medrei tagolják a felszínt. A morotvák talaja lápi és réti anyag. A folyóterasz kavics-hordalék-kúp, amelyet viszonylag vékony lepelhomok takar. A térszínmagassága 100-115 méter között változik, legmagasabb pontja a Varsány-hegy, 115 méterre fekszik a tengerszint felett.

Dunavarsánynál a talaj jellemzően homokos, szikes, fában szegény. A Duna közelében a kőris, kocsányos tölgy, a magasabb részeken a nyár és az akác a jellemző fafajta. Természeti értékei közé tartozik a Varsány-hegy, melynek homoktalaját árvalányhaj borítja, úgyszintén a Varsányi-turján, értékes lápi vegetációjával, valamint a Kis-Dunán található mintegy 10 hektárnyi úszóláp.

A területen a meghatározó talajszennyezés alapvetően a szennyvízszikkasztásból, valamint a műszaki védelem nélküli és az illegális hulladéklerakókon történő tárolásból származik.

Cél:

- Talajszennyezések megelőzése, ezen belül a talajt érő szennyeződések mérséklése, a talajra vagy a talajba jutott szennyezőanyagok mennyiségének csökkentése
- A mezőgazdasági termőföldek minőségének megóvása, a termőképesség fenntartása.

Ajánlások, feladatok

1. A (potenciális) talajszennyezési területeket fel kell mérni és lehetőség szerint rekultiválni kell.
2. Fel kell tární, és ki kell használni az EU támogatási programjainak térségi lehetőségeit.
3. A volt bányaterületek, szeméttelpek területének rekultivációját úgy kell megoldani, hogy az megfeleljen a Helyi Építési Szabályzat (továbbiakban: HÉSZ) külterületi szabályozási terven jelölt funkcióknak.
4. Az építmények terepszint alatti és feletti helyiségeit úgy kell kialakítani, hogy a használatukkal összefüggésben keletkező folyékony települési és veszélyes hulladék a talajba ne kerülhessen.
5. Az építmények létesítése illetve az építési terület előkészítése során a termőföld védelméről, összegyűjtéséről, megfelelő kezeléséről és újrahasznosításáról gondoskodni szükséges.
6. A kerékpárutak, járdák sétányok síkosság mentesítésére eddig használatos só kiváltása más, kevésbé környezetkárosító anyagra (pld.:CaCl oldat)

II/2 – VÍZ

Dunavarsány a ráckevei Duna-ág mellett fekszik, ez legjelentősebb felszíni vize. A festői Duna-parti üdülőhelyek és a mesterségesen kialakított bányatavak, jelentős turisztikai vonzerővel rendelkeznek, kellemes pihenési, szórakozási lehetőséget biztosítanak a településre látogatóknak. A Duna-ág melletti Domariba-sziget hagyományos horgászhely, szép nyaralóházakkal, horgászállásokkal. Északi csúcsához csatlakozik a védett 10 hektáros úszóláp, amely nemcsak ritka növények élőhelye, de látható itt fiókáit nevelő búbos vöcsök, többféle gém, hallható a nádirigó és a nádi tücsökmadár éneke is.

Dunavarsány ivóvízzel való ellátottsága jelenleg kb. 95%-os, mely megfelel a térség átlagának. A nagyfokú ellátottság alapján elmondható, hogy majdnem a teljes lakosság részesül vezetékessé ivóvíz ellátásban.

A város vízellátását a jelenleg meglévő 4 db mélyfúrású kútból kitermelt vízre alapozzák. A kutak gyakorlatilag igénybe veszik a térségre jellemző összes vízadó réteget, 100-350 m között. A kutakból kitermelhető vízmennyiség 130-800 l/min között változik. A kútvizek minősége gyakorlatilag megegyező összetételű: arzén-, és vastartalmuk meghaladja, mangántartalmuk pedig megközelíti a 201/2001. (X. 25.) Kormányrendeletben előírt értékeket. A kutakból összesen kitermelhető 110 m³/h vízmennyiséggel mind a 2008. évi 790 m³/d átlag, mind a 1700 m³/d csúcsvíz igény biztonságosan, napi 7-15 órai üzemmel szolgáltatható, azonban a közel 40 éves kutak részletes vizsgálata, a szükséges kútjavítási munkák elvégzése – a vízszolgáltatás biztonsága érdekében – feltétlenül szükségesek.

A felszíni vizek minőségének romlását a savas esők, a szennyvízbevezetések, a levegőből kiülepedő por okozzák. A felszín alatti vizek szennyezettségét a talajba került szennyeződések megszüntetésével lehet kezelni és figyelni kell az újabb szennyezések megakadályozására.

Cél

- A felszíni és felszín alatti vizek terhelésének csökkentése.

Ajánlások, feladatok

1. Dunavarsány nitrátérzékeny terület. A források, vízfolyások, álló vizek 100 m-es környezetében levő mezőgazdasági rendeltetésű területeken kemikáliák csak korlátozottan alkalmazhatók. Az intenzív szántókon is csökkenteni kell a műtrágyázást és a növényvédő szerek alkalmazását.
2. A csatornarendszerbe, ill. a szennyvíztisztító-telepre csak káros ill. veszélyes anyagokat nem tartalmazó szennyvizek vezethetők ill. szállíthatók. A káros, ill. veszélyes anyagokat tartalmazó szennyvizek előtisztítását, kezelését a keletkezés helyén, a vonatkozó jogszabályok szerint kell megoldani a csatornahálózatba vezetése előtt.
3. Vízmedrek és vízgazdálkodási területek védőtávolságán belül tilos települési vagy veszélyes hulladék elhelyezése, vegyszer vagy más környezetszennyező anyag tárolása, környezetszennyező tevékenység folytatása.
4. A szennyvízcsatorna-hálózat bővítését párhuzamosan kell elvégezni a lakóterületek bővítésével. A már meglévő csatornahálózatra való csatlakozásokat ösztönözni kell.
5. Az üdülő területek csatornázását a lakó területek csatornázása után a lehető leghamarabb el kell végezni, és a szennyvíztisztítóra kell csatlakoztatni. Új üdül_terület csak közművesített területen létesíthető.

6. A folyékony hulladékot a szennyvíztisztítóban kell semlegesíteni. A településen lévő korábbi derítők fel kell számolni.
7. A befogadók vízminőségének megőrzése érdekében a létesítési engedélyezésre benyújtandó tervben az alábbiakat kell megvalósítani, biztosítani:
  - a) Az érintett terület objektumainak feltárása, továbbá annak vizsgálata, hogy onnan milyen szennyezés érheti a vízvezető hálózatot. Monitoring rendszert kell kialakítani, amely jelzi, ha intézkedésre van szükség.
  - b) A csapadékvíz elvezet_ hálózatba kommunális szennyvíz nem kerülhet.
  - c) A bányatavak állapotörögztítése után ki kell alakítani a vízminőség-védelmi monitorozás rendszerét.
  - d) Védelmi létesítmények tervezése szükséges a lebegő, illetve a felúszó szennyezések miatt.
  - e) Szükséges vízminőségi kárelhárítási terv készítése.
8. A Soroksári-Duna vízi és vízparti társulásai mind botanikai, mind pedig ökológiai szempontból értékesek, ezért szükséges a víz állapotának rendszeres ellenőrzése, a szennyezések kivédése a településen és a térségben egyaránt, aminek érdekében a térségben az önkormányzatoknak közösen kell fellépni.
9. A felszín alatti vizek minőségét érintő tevékenységekkel összefüggő egyes feladatokról szóló jogszabályok előírásai betartandóak.
10. Az ivóvíz és a vizet kitermelő kutak védelmét az érvényben lévő rendelkezések mellett a védőidom kijelölésével, a közműfejlesztéssel és a környezetvédelmi hatóság által előírt korlátozások bevezetésével kell biztosítani.
11. Folyamatos feladat az ivóvíz elosztóhálózat karbantartása és az ivóvízbázis védelmével kapcsolatos ellenőrző és megfigyelő feladatok ellátása

II/3 – LEVEGŐ

A város és környékének éghajlata alföldi jellegű, sztyeppe a napsütéses órák száma évi 1900-2000 között mozog. A leghidegebb hónap (január) hőmérséklete meghaladja a -2°C -t, a legmelegebb nyári (július) 21°C körül alakul, az évi átlagos hőmérséklet $10,5-11^{\circ}\text{C}$ A csapadék mennyisége 500 mm körüli. Uralkodó szélirány észak, északnyugati, déli

Dunavarsány klimatikus adottságai kedvezőek. A terület levegőszennyezettségét alapvetően a kibocsátások mennyisége és minisége határozza meg. E tekintetben elmondható, hogy a kibocsátott primer levegőszennyező anyagok mennyiségi és miniségi eloszlása változó.

A város gazdasága alapvetően ipari jellegű, mely a különböző volumenű gazdálkodó egységek tevékenysége során fejt ki hatásokat a térség levegőminőségére.

A terhelés két részre osztható van a mesterséges eredetű terhelés, ami a gazdaságból, iparból, mezőgazdaságból származik, valamint van a természetes eredetű terhelés ez a komposzt hasznosításából, valamint a hulladék bomlásából származik.

Cél : Az egészséges tiszta levegő biztosítása, a légszennyezés korlátozása.

Ajánlások, feladatok

1. Következétesen érvényt kell szerezni a Helyi Építési Szabályzatban foglalt előírásoknak: A Soroksári-Dunaág, valamint a bányatavak térsége levegőtisztaság-védelmi szempontból kiemelten védett terület. Dunavarsány közigazgatási területén csak olyan létesítmények alakíthatók ki, illetve olyan tevékenységek folytathatók, melyek légszennyező anyag kibocsátása az előírt határértékeket nem haladja meg.

A területen diffúz légszennyezést okozó tevékenység nem folytatható. Bűzt okozó létesítmény, ill. bűzt okozó tevékenység csak úgy létesíthető, ill. folytatható, ha az előírt védőtávolság biztosított.

2. A szállópor terhelés mérséklésére az utak vonalában zárt, nagy lombosított fasorok telepítéséről az utak felújítása, kiépítése során törekedni kell.

3. A mért/számított levegőminőségi (és zajterhelési) adatokat köztéri kijelzőn célszerű megjelölni illetve értékelni.

4. A pontszerű szennyező forrásokat (pl. tüzelésből) csökkenteni kell, lehetőség szerint a távfűtés alkalmazásával.

III. A TELEPÜLÉSI ÉS AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET VÉDELME

III/1 – ÉPÍTETT KÖRNYEZET

Épített környezetünk a település, a helyi és az összetársadalmi működés egészének térbeli lenyomata. Épített környezetünk nem csak a környezeti elemek kedvező, vagy kedvezőtlen állapotát (levegő, víz, zaj, stb.) közvetítve hat az ott tartózkodókra, hanem a lakó-, közösségi-, és egyéb épületek funkcióra való alkalmasságán, állapotán, esztétikumán keresztül is befolyásolja közérzetünket. A települések építészeti minőségének gazdasági potenciál értéke is van, hiszen az épített környezetben éli le a társadalom az életének túlnyomó részét, ennek minősége vonzza vagy taszítja.

Az épített környezet értékei a településszerkezet, a tájra jellemző épületek építmények, temető, ugyanúgy az épített környezethez tartoznak a települések arculatát befolyásoló különböző tartozékok, így például a műalkotások, a szökőkutak, járdák, utca képek stb.

Cél :

Az épített környezetben élők (tartózkodók) egészségének védelme, életfeltételeinek folyamatos javítása, különböző tevékenységek káros hatásainak megszüntetése. Az emberi igényeket kielégítő, esztétikus, kultúra és hagyományőrző épített környezet biztosítása.

A célállapot elérése érdekében szükséges:

1. Helyi értékek védelmével foglalkozó program kidolgozása.
2. A károsodott, tönkrement településrészek és épületek felmérése és rendbehozatalára a település szociális, gazdasági és környezeti érdekeit figyelembe vevő rehabilitációs, revitalizációs stratégiák kidolgozása és fokozatos megvalósítása.
3. A külterületi fejlesztések az idegenforgalom, környezeti turizmus céljait is szolgálják.

III/2 – EMBER, EMBERI EGÉSZSÉG

Az ember és környezete szoros kölcsönhatásban áll egymással. A környezeti károsodások a legtöbb esetben az emberi egészségre is kihatnak. Nyilvánvaló, hogy a szennyezett levegő, víz közvetlenül is károsíthatja az egészséget, de valamilyen mértékben minden környezeti elem szennyezettsége és minden környezeti veszélyeztető tényező hatást gyakorol az emberi egészségre.

Az emberi egészségre a környezeti illetve a civilizációs ártalmak vannak a legnagyobb hatással.

Cél:

Olyan környezeti körülmények biztosítása, amely hosszú távon sem befolyásolja negatívan az emberi egészséget, hozzájárul a lakosság egészségi állapotának javításához.

Ajánlások, feladatok

1. Az allergén gyomnövények, különös tekintettel a parlagfű területének visszaszorítása, a szennyezés megelőzése. E növények és a velük kapcsolatos tudnivalók megismertetése.
2. A lakosság egészségi állapotának javítását szolgáló komplex városi környezet-egészségügyi akcióprogram kidolgozása és megvalósítása.

III/3 – TELEPÜLÉSI KÖRNYEZET

A települési környezet az épített környezet elemein túl magába foglalja a területhasználatot lehetővé tevő műszaki infrastruktúrákat is. Környezeti, környezet-egészségügyi szempontból fokozott jelentőségűek azok a közüzemi, lakossági szolgáltatások, amelyek egyrészt a lakosság életfeltételeit kedvezően befolyásolják, másrészt jelentős hatást gyakorolnak a környezet minőségére, állapotára is. Közvetlen települési környezetünk képezi mindennapjaink életterét. A városi közterületek, utak, járdák, parkok állapota közérzetünk alakításának igen jelentős tényezője, nem lehet tehát közömbös számunkra az azokkal kapcsolatos tevékenység.

Cél: Egy kevesebb környezeti stresszhatást eredményező, jobb környezeti állapotjellemzőkkel rendelkező települési környezet kialakítása és fenntartása.

A települési környezet tisztasága

A város köztisztasági helyzete, közterületi rendje kielégítőnek nevezhető, bár folyamatos gondot okoz az illegális hulladéklerakók megjelenése. A közterületek tisztántartása a kézi és gépi úttisztítást, valamint a téli kézi és gépi síktalanítást, hóeltakarítást takarja.

Feladatok:

1. A város köztisztasági helyzetének folyamatos javítása, elsősorban a lakossági szemléletformálás eszközével, valamint a településtisztasági feladatok ellátási színvonalának fejlesztésével.
2. A köztisztasági szabályok hatékonyabb betartása, betartatása, különös tekintettel a települési szilárd hulladékokra és az ebtartásra vonatkozó előírásokra.
3. A közterületeken a hulladékgyűjtő edényzet mennyiségének növelése, valamint nyilvános illemhely kialakítása.
4. Törekedni kell a környezetbarát síktalanító anyagok használatára.
5. Környezetbarát síktalanító anyagok alkalmazása, hasonlóan a térkiburkolattal ellátott területekéhez (pld.: Ca,Mg vizes oldata, ill. az eddig végzett mechanikai érdesítés-homokszórás erősítése a sóval szemben)

Kommunális hulladékkezelés

A településen több mint 2500 tonna települési *szilárd hulladék* keletkezik, amely az utóbbi 10 évben a lakosságszám növekedése miatt több mint 30%-kal emelkedett. A hulladékot a Dunaharaszti Regionális Városüzemeltetési Kft szállítja el.

A közüzemi szennyvízcsatorna-hálózat több mint 95 %-ban fedi le a települést, a nem csatlakozott 100 lakóingatlantól szippantással szállítotják el a szennyvizet, mely ugyancsak a Dunavarsány és Térsége Víziközműveit Üzemeltető Koncessziós Zrt.-hez került kezelésre.

Dunavarsányban 2007-ben összesen 183 963 m³ szennyvizet szállítottak csatornán, illetve 1930 m³ érkezett tengelyen a szennyvíztisztítóba. Az Ipari Parkból 211 047 m³ szennyvíz érkezett. Így összesen a városban 396 940 m³ szennyvíz keletkezett. Ez azt jelenti, hogy több mint 350 %-os emelkedés tapasztalható a 2008-ra tervezett mennyiséghez képest, mely szignifikáns különbségnek tekinthető.

Azonban, ha csak a lakossági szennyvíz mennyiség nézzük, akkor az inkább közelít a tervezetthez, a növekedés „csupán” 24 %-os. Ez jól tükrözi a lakosság számának emelkedését, hiszen 2003 óta mintegy 1000 fővel többen laknak a településen.

A keletkező szennyvíziszap éves mennyiségéről nincsen számszerű adat, azonban 2008-ban 1882 m³ 20 % szárazanyag tartalmú szennyvíziszap került kitermelésre és elhelyezésre. A befogadó a Dunaharaszti székhelyű és telephelyű KÖRÉP-SZOLG Kft., aki komposztálja azt.

Építési-bontási hulladék és egyéb inert hulladékból becslések szerint kis mennyiség keletkezik, évente változóan.

A *zöldhulladék* külön gyűjtésére is lehetőség nyílik a településen a szolgáltató jóvoltából. Évente két alkalommal – tavasszal és ősszel – díjmentesen szállítják el ezen hulladéktípust. Azonban egy másik, talán hatékonyabb mód is a lakosok rendelkezésére áll. A DHRV Kft. bevezette április végétől október végéig – 26 héten át – tartó zöldhulladék gyűjtést díjfizetés ellenében. A szelektív gyűjtéshez a zsákokat a szolgáltatónál lehet megvásárolni, melyet heti egy alkalommal visznek el a lakosoktól.

2006. 06. 01-jén bevezetésre került a szelektív hulladékgyűjtés, melynek keretében több mint 10 szelektív gyűjtőpont került kialakításra. Külön gyűjthető a papír-karton, műanyag hulladék, PET palack, fém, illetve az üveg hulladék. A külön gyűjtött hulladékot szintén a DHRV Kft. szállítja el, melynek éves mennyisége mintegy 50 tonna, melyből 12 t papír, 12 t műanyag és 27 t üveg hulladék.

Dunavarsány területén sem működő, sem bezárt legális szilárdhulladék-lerakó nem található. Az illegális lerakások száma azonban időről-időre változik. Főleg erdőkből, útszéleken, a katonai tó mellett, illetve a város erdőpusztai részén találkozhatunk velük.

A hulladék összetétele az illegális lerakókon megszokott összetételhez hasonló. Megtalálható az építési törmelék, gumi, bútorok, elhasznált elektronikai berendezések.

Az illegális hulladéklerakók felszámolása évente kb. négyszer történik meg – kétszer ősszel és kétszer tavasszal –, illetve szükség szerint. Az összegyűjtött hulladékot a DHRV Kft. szállítja el, alkalmanként kb. 200 m³-t.

Fontos célok a hulladékgazdálkodásban

A hazai hulladékgazdálkodás szabályozásának módját alapvetően a 2000. évi XLIII. számú hulladékgazdálkodásról szóló törvény és a kapcsolódó jogszabályok determinálják. A törvény célja a hulladékeletkezés megelőzése, a képződő hulladék mennyiségének és veszélyességének

csökkentése, a keletkező hulladék minél nagyobb arányú hasznosítása, a fogyasztás-termelés körforgásban tartása, a nem hasznosuló, vissza nem forgatható hulladék környezetkímélő ártalmatlanítása.

A hulladékgazdálkodási célok elérése érdekében a következő alapelveket kell érvényesíteni megelőzés elve, elővigyázatosság elve, gyártói felelősség elve, megosztott felelősség elve, elvárható felelős gondolkodás elve, elérhető legjobb eljárás elve, szennyező fizet elv, közelség elve, regionalitás elve, önellátás elve, fokozatosság elve, példamutatás elve, valamint a költséghatékonyság elve.

Ártalmatlanításra csak az a hulladék kerülhet, amelynek anyagában történő hasznosítására vagy energiahordozóként való felhasználására a műszaki, illetőleg gazdasági lehetőségek még nem adóttak, vagy a hasznosítás költségei az ártalmatlanítás költségeihez viszonyítva aránytalanul magasak.

Feladatok

1. A helyi hulladékgazdálkodási tervben szereplő, lerakásra kerülő biológiailag bontható hulladék arányát a mért értékhez képest 2014-ig 35%-ra kell csökkenteni.
2. El kell érni, hogy a hulladékká vált csomagolóanyagok legalább 50 %-a hasznosításra kerüljön, ezen belül legalább 25 %-a anyagában kerüljön hasznosításra úgy, hogy ez az arány minden anyagtípusnál legalább 15 % legyen.
3. Néhány veszélyes hulladék elkülönített gyűjtése nem megoldott jelenleg, különös tekintettel a növényvédő szerekre, háztartási vegyi anyagokra és mindezek csomagolásaira. Ennek a helyzetnek az orvoslása is az elérendő célok között kell szerepeljen.
4. A hulladékgazdálkodási helyzet megfelelő felméréséhez, illetve a későbbi tervezésekhez elengedhetetlenül fontos, hogy megfelelő adatok (és megfelelő mennyiségben) álljanak az Önkormányzat rendelkezésére. A szolgáltatók, illetve a vállalkozások kötelezettek az adatszolgáltatásra, az Önkormányzat pedig jogosult ezeknek az adatoknak a bekérésére,
5. A tájékoztatás, szemléletformálás területén tapasztalható leginkább elmaradás a korábbi terv végrehajtásában, így ezek pótlását is a fontos célok között kell megemlíteni.
6. Az illegális lerakók folyamatos ellenőrzése és felszámolása. Mivel a jelenség elfogadható költségek mellett nem gátolható, a jelenlegi módszert kell folytatni, közben pedig a környezettudatos nevelésben kell keresni a hosszú távú megoldást.

Csapadékvíz-elvezetés

1. A vízfolyások, csapadékvíz-elvezető árkok rendszeres tisztításáról, karbantartásáról gondoskodni kell.
2. A település közigazgatási területe szennyezésre érzékeny, kiemelt vízminőségi terület, ezért a beépítésre szánt területeken vízelvezető csatornák kiépítése a terepesés figyelembevételével a beépítésre nem szánt területeken lévő befogadókhöz kapcsolódóan tervezhető.
3. A zárt vezeték alkalmazását lehetőség szerint kerülni kell, a csapadékvizek helyben tartását kell szorgalmazni. A csapadékvizeket a vízfolyásba vezetés előtt hordalékfogóval és olajfogóval meg kell szűrni.
4. A magasabban fekvő – nem ipari – területeken megengedhető a csapadékvíz szikkasztás, de ennek lehetőségét talajmechanikai vizsgálattal és szikkasztási próbával kell ellenőrizni. A szikkasztási árkokat

úgy kell méretezni, hogy az biztosítsa a csapadékvizek mederben való tározódását a szikkasztási idő alatt.

5. Az újonnan kiépített, illetve a rendezéssel megbontott árkok rézsűjét biológiai védelemmel, lehetőleg gyephezagos burkolattal kell ellátni.

6. A vízelvezető árkok átereszeit felül kell vizsgálni, fenékszintjüket a tervezett árok szintjén kell elhelyezni, nyílásméretüket hidraulikai számítással kell meghatározni. A tisztíthatóság érdekében a 60 cm-nél kisebb átmérő alkalmazását kerülni kell.

7. A bányatavakba semmilyen csapadékvizet, szennyvizet beengedni nem lehet, befogadónak kijelölni nem lehet.

Zöldterület-gazdálkodás

A zöldterület gazdálkodás jelenlegi rendszere nem igazán kedvező. A közpark ellátottság elsősorban a városközpontra, és az üdülőterületre koncentrálódott. A közparkok növényállománya vegyes, felújításra szorul. A város utcafásítottsága jelenleg nem kielégíti.

Ajánlások feladatok

1. A városi zöldterületek részletes felmérése, az erdősíthető területek számbavétele, zöldterület gazdálkodási terv készítése.

2. A meglévő települési zöldfelületek védelme és lehető legnagyobb mértékű fejlesztése mind minőségi, mind mennyiségi vonatkozásban. A virágos területek növelése lehetőség szerint a lakosság és (elsősorban az oktatási) intézmények bevonásával.

3. A városi zöldfelületi rendszerben az utak melletti védőfásítások szerepét növelni kell.

4. A zöldterületi gondozás során keletkezett biohulladék (gally, nyesedék, kaszálék) komposztálásával talajerő-utánpótlás és talajszerkezet javítás, a biohulladék ily módon történő visszaforgatása.

Helyi közlekedésszervezés

Feladatok a közlekedésszervezésben

1. Az egész városra kiterjedő, helyi utak forgalmi rend felülvizsgálatának teljes körű végrehajtása.

2. Az úthálózat folyamatos karbantartása.

3. A településen belül, és települések közötti kerékpárutak kiépítése.

4. A jelenlegi parkolási rendszer felülvizsgálata, Parkolási tanulmányterv készítése, közlekedésszervezés elősegítésére, korszerű fizető parkolási rendszer kialakítása, Parkoló automaták telepítése.

Energiagazdálkodás

A villamos energia ellátás teljes körűnek mondható. Az országos erőművekben megtermelt energia, kooperációs hálózatra kapcsolódó 120/20 kV-os elosztóhálózatból jut el a térségben élő fogyasztókhoz.

Feladatok:

1. A városban történő beruházásoknál az energiahatékony és energiafelhasználást csökkentő technológiák megvalósításának támogatása.

2. Elő kell segíteni a lakások, lakóházak, valamint a közintézmények energiatakarékosságra és az energiahatékonyság növelésére irányuló törekvéseit.

- Energetikai átvilágítások ösztönzése
- Utólagos hőszigetelések, energia megtakarítást eredményező beruházások támogatása, energiahatékony és energiafelhasználást csökkentő technológiák alkalmazásának ösztönzése és megvalósítása
- Alternatív energiaforrások alkalmazásának ösztönzése.
- Megújuló energiaforrások és energiatakarékossági beruházások támogatása

IV. A TERMÉSZET VÉDELME

IV/1 – ÉLŐVILÁG ÉS TÁJVÉDELME

A természeti értékek és természeti területek a nemzeti és a városi vagyon sajátos és pótolhatatlan részei. Fenntartásuk, kezelésük, állapotuk javítása, a jelen és a jövő nemzedékek számára való megőrzése, a természeti örökség és a biológiai sokféleség oltalma, valamint az ember és a természet közötti harmonikus kapcsolat biztosítása a környezet-természetvédelmi tevékenység lényeges feladata.

Dunavarsányban helyi jelentőségű védett természeti terület:

- Domariba-sziget,
- A Honvédelmi Minisztérium kezelésében lévő, 017/2 hrsz-ú, 40 ha kiterjedésű, természetes állapotú, összefüggő gyepvegetáció,
- A volt Erőspusztai Tangazdaságtól délkeletre fekvő két értékes vizes élőhely, az ingatlan nyilvántartásban 034/25 hrsz-ú, illetve a 034/7 hrsz-ú terület.

Helyi jelentőségű védett természeti emlék:

- 4 db fekete fenyő (*Pinus nigra*) (Dunavarsány, hrsz.: 096/2)

Országos jelentőségű védett terület:

- a Ráckevei-(Soroksári)-Duna úszólápjai, a törvény erejénél fogva védelem alatt álló ex-lege lápok.

Cél: a természetvédelmi területek, értékek megóvása, fenntartása.

Ajánlott feladatok:

1. A természetvédelmi területek védettségét, a természeti értékek megőrzését biztosító feltételeket önkormányzati rendeletekben kell rögzíteni.
2. A szemét, a szennyvíz, a veszélyes hulladékok ki és bejutásának megakadályozása. Fontos, hogy a természetközeli területek fennmaradjanak, azokat a város ne bővítésre használja. Ügyelni kell, hogy a kommunális és ipari üzemek megfeleljenek a környezetvédelmi és természetvédelmi kialakítás kritériumainak.
3. Parlagfűvel szennyezett területek felmérése és a hatékonyabb parlagfű irtás egyre szükségesebb feladat.
4. Az élővilág centrikus ökoturizmus fejlesztése lehetőség az idegenforgalom növelésében.
5. Szükséges a város parkjai felújításának folytatása, ezzel együtt az összefüggő zöldterületek fejlesztése, fásítás.

V. ÖNÁLLÓAN KEZELT HATÓTÉNYEZŐK

V/1 ZAJ-, ÉS REZGÉS

Általános jellemzők:

Környezetünkben különböző forrásokból származó zajok és rezgések vannak jelen, melyek bizonyos határokon túl környezeti veszélyeztetési tényezőnek minősülnek. Károsodásokat okozhatnak a természeti és az épített környezeti elemekben és az emberi egészséget is veszélyeztetik. Igen nagy fontosságú környezetvédelmi feladat tehát az ellenük való védekezés.

Dunavarsányban a legtöbb határérték túllépés a termelő üzemek esetében tapasztalható, majd ezt követik a szórakozóhelyek, mint szabadidős zajforrások. Egyre nagyobb gondokat okoz az úgynevezett „renitens” gépjárművezetés (motorfelpörgetés, száguldozás, zenebömböltetés).

Célállapot: A lakosság egészségvédelme érdekében a környezeti zajok elfogadható szintre mérséklése.

Feladatok:

1. Az új létesítmények telepítésénél fokozott gondot kell fordítani a vonatkozó zajvédelmi előírások betartására. Ezek használatba vétele, üzembe helyezése során műszeres méréssel kell ellenőrizni, illetve igazolni a megengedett zajterhelési határértékek teljesülését. Az engedélyezési eljárások során fokozott gondossággal és figyelemmel szükséges eljárni annak érdekében, hogy az esetleges zaj-és rezgéshatásokat már a telepítéskor lehessen csökkenteni.
2. A meglévő zajforrások feltárása, pontos nyilvántartása, zajkibocsátási határértékek megállapítása, városi zajtérkép elkészítése. A meglévő, problémát okozó zajforrások kibocsátásának csökkentése, korlátozása.

VI. A PROGRAM MEGVALÓSÍTÁSÁNAK ESZKÖZEI

VI/1 – A PROGRAM STRATÉGIAI ALAPELVEI

A fenntartható fejlődés:

A fenntartható fejlődés két, a piac által nem kellően érzékelhető szempontot kíván érvényesíteni, a környezeti értékek megtartását és a jövő generációkért érzett felelősség elvét. A társadalom fenntartható fejlődésének környezetvédelmi vetülete a környezet fenntartható használatát jelenti, vagyis azt az alapelvet, hogy úgy javítsuk az emberi élet minőségét, hogy közben a természeti erőforrások és az életfenntartó ökológiai rendszerek teherbíró és megújuló képességének határain belül maradjunk. A fenntartható fejlődés feltételezi, hogy egyensúlyt lehet teremteni a szükségletek kielégítése és a környezeti értékek megőrzése között. Itt kulcskérdés a lételelemek (víz, föld, levegő) állapotának és a természet megőrzésének igénye. Az elv érvényesítése megkívánja egy sor nem piaci megoldás érvényesítését. Az elvet egyaránt érvényesíteni kell helyi, regionális és globális szinten.

Az elővigyázatosság elve:

Az emberi tevékenységek bővülésével, a társadalmi és földrajzi munkamegosztás fokozódásával és szakosodásával rohamosan növekednek és gyakoribbá válnak az ezekből eredő környezeti kockázatok. Az újabb és egyre bonyolultabb termelési rendszerek, technológiák alkalmazása során egyre nő a környezeti hatásokra vonatkozó bizonytalansági tényező. A kockázatok csökkentése érdekében az elővigyázatosság elvét kell alkalmazni azokban az esetekben, amelyek során súlyos vagy visszafordíthatatlan környezeti károk következhetnek be a jövőben. Ennek legjellemzőbb példái a vegyi anyagokkal kapcsolatos problémák, a nukleáris biztonság kérdései és a hosszabb távon fenyegető globális éghajlatváltozás.

A megelőzés elve:

A megelőzés elvének érvényesítése nélkül nem lehet előre lépni a fenntartható fejlődés irányába. A megelőzés egyrészt általában lényegesen gazdaságosabb megoldás az utólagos beavatkozásoknál, másrészt vannak olyan esetek - főleg a természeti értékek területén - ahol az eredeti érték semmilyen ráfordítással sem állítható helyre. Az ilyen értékek csak a káros hatások megelőzésével óvhatók meg. Ezért a program fő iránya a megelőzés kell hogy legyen. A stratégia kulcskérdése a megelőzés elvének érvényesítése.

A korlátozott erőforrásokat és lehetőségeket még azon az áron is a megelőzésre kell fordítani, hogy a meglévő környezetállapothoz kapcsolódó problémák felszámolása hosszabb időt vesz igénybe. A megelőzés elve megköveteli, hogy a környezetvédelem segítse és befolyásolja a technológiai fejlődést, részt vegyen annak támogatásában. Hasonlóképpen ezen elv érvényesítéséhez a környezetbarát termékek elterjesztésének és a jelenleg használt környezeti problémákat okozó anyagok helyettesítésének megoldására is szükség van. Azokat a technológiai fejlesztéseket, innovációs lépéseket, termék korszerűsítéseket, amelyek a környezet igénybevételét, terhelését csökkentik, éppen úgy támogatni szükséges, mint a csak közvetlenül környezetvédelminek tekintett beavatkozásokat. A környezetvédelem segítse és ösztönözze a környezettudatos irányítási módszerek bevezetését, valamint a technológiai fejlődést, vegyen részt azok támogatásában.

Partneri viszony:

A környezetpolitika kialakítása és megvalósítása során a program partneri viszonyt kíván kialakítani a különböző szereplőkkel. Ennek érdekében meg kell teremteni az egyes közigazgatási szintek közötti hatékony és folyamatos együttműködés feltételeit.

Az NKP-mal összhangban egyre nagyobb szerep jut az önkormányzatoknak és társulásaiknak a környezeti problémák megoldásában. Törekedni kell a nyílt és eredményes kapcsolatok megteremtésére az önkéntes állampolgári csoportokkal, civil szervezetekkel, oktatással, egészségüggyel, a szennyező vállalatokkal. A stratégiát és magát a programot elfogadhatóvá kell tenni a társadalom számára. A környezetvédelmi beavatkozások hatékonyságának biztosítása, az érintettekkel való viszony javítása, a megelőzés elvének érvényesítése érdekében előre kell lépni a környezetvédelmi céloknak a többi ágazat politikájába való integrálása kérdésében. A fenti célok csak akkor biztosíthatók, ha ez az utóbbi törekvés sikeres. Szükség van a gazdálkodók környezetvédelemben való részvételi lehetőségének javítására. Lehetőség szerint szükséges a vállalkozók részvételének növelése a környezetvédelemben.

Gazdaszemlélet:

A környezetvédelemnek olyan kötelező feladatai is vannak, amelyek nem kapcsolhatók a piacgazdasághoz, ezért szükség van olyan megoldásokra, amelyek környezetvédelmi és természet megőrzési célokat valósítanak meg és ehhez biztosítják a gazdasági eszközöket. Ennek feltétele, hogy

úgy az állam szintjén, mint az önkormányzatoknál, az értékek megtartása érdekében kialakuljon a "gazdatípusú szemlélet" és az ennek megfelelő felelősségtudat is.

A stratégia célként tűzi ki az állami és önkormányzati környezetvédelmi példamutatást, mert e nélkül nem várható el a lakosságtól és a vállalkozóktól a környezetvédelem érdekében történő cselekvés. Ehhez a példamutatáshoz nem csupán a "gazda" módjára való viselkedésre, de a megalkotott szabályok betartására is szükség van. A gazdaszerep gyakorlata annál erősebben jelentkezik, minél konkrétabb maga a gazdálkodás tárgya. A problémák megjelenése és azok gyakorlati megoldása a helyi vagy regionális szinten a legjellemzőbb. Ennek megfelelően a stratégia olyan megoldásokat képvisel, amelyek nagyobb lehetőséget teremtenek a helyi és regionális szinten a társadalmi részvételre és beavatkozásokra.

VI/2 – A TERVEZÉS ÉS SZABÁLYOZÁS – FINANSZÍROZÁS ALAPKÉRDÉSEI

A korszerű környezetpolitika előrelátó, célorientált és integrált megközelítést, a különböző területi szintek és az ágazatok közötti egyeztetett tervezést, programkészítést és megvalósítást igényel. A környezetvédelmi törvény ennek szellemében rendelkezik a megyei és települési önkormányzatok környezetvédelmi programalkotásának kereteiről és rendjéről. A törvény előírja a települési környezetvédelmi program legalább kétévenkénti felülvizsgálatát, értékelését, és ennek megfelelően a szükségessé váló tervezési módosításokat.

A folyamatosan alkalmazott stratégiai tervezési módszerek helyi szinten is jó lehetőséget biztosítanak a környezeti célok, prioritások és probléma-megoldási módozatok pontosabb mérlegelésére. A stratégiai tervezés alkalmas az állandóan változó külső környezet új kihívásaihoz történő alkalmazkodás elősegítésére, a környezetvédelem eszköztárát gazdagító új megoldások folyamatos elsajátítására. Ugyanakkor a számításba vehető alternatívák feltárása révén lehetőséget nyújt a különböző környezeti kockázatok csökkentésére, illetve megelőzésére, a szükséges pénzügyi források, költségvetési igények pontos megfogalmazására, az erőforrások pontos hasznosítására. Érvényesülnie kell a "szennyező fizet" elvnek.

A szabályozás alapja a legtöbb esetben egy-egy helyi regionális szinten megjelenő környezeti probléma megoldása. A szabályozás hatékonyságának javítását csak akkor lehet elérni, ha a kiválasztott eszközök megfelelnek a megoldandó probléma jellegének. Hatékonysági szempontból elengedhetetlen, hogy a szabályozási rendszer bizonyos elemei tükrözzék a helyi és regionális környezeti problémák sajátosságait. Ennek érdekében folyamatosan át kell tekinteni a környezetvédelem ösztönző és finanszírozási rendszerének működését helyi szinten is. Helyi szinten szükséges a környezetvédelmi finanszírozási rendszer meghatározása, évente a meghatározott környezetvédelmi feladatokhoz igazított költségvetési keret meghatározása. Szükséges a környezetvédelmi önkormányzati rendeletek megfelelő alkalmazása is.

VI/3 – A KÖRNYEZETVÉDELMI INFORMÁCIÓS RENDSZER FEJLESZTÉSE

A Nemzeti Környezetvédelmi Program célkitűzéseit figyelembe véve helyi szinten is szükséges környezetvédelmi információs rendszer kialakítása, mely kapcsolódik a regionális és végső soron az országos rendszerekhez. A létrehozandó környezetvédelmi információs és adatrendszert úgy kell kialakítani, hogy az jól kezelhető és elérhető legyen. Az egységes, komplex információs rendszerben megvalósítható az adatok helyi szintű megbízható gyűjtése, ellenőrzése, térinformatikai alapokon nyugvó rendszerezése, feldolgozása és továbbítása.

VI/4 – INTÉZMÉNYI RENDSZER

A Program megvalósítása szempontjából alapvető a környezetvédelem intézményrendszerének helyi szinten való erősítése. E nélkül veszélybe kerülhet a fenntartható fejlődés elvének gyakorlati érvényesítése, a közérdek védelme, az önkormányzati környezetvédelmi feladatok ellátása. A Nemzeti Környezetvédelmi Program céljainak megfelelően erősíteni kell az önkormányzat környezetvédelmi intézményrendszerét. Elengedhetetlen bővíteni, és hatékonyra tenni a környezetvédelmi szakmai és szervezeti rendszert, elősegítve annak megfelelő működtetését a szakmai és a lakossági feladatokban való közreműködésnél. Szükséges erősíteni a horizontális kapcsolatok rendszerét és szorosabb együttműködésre törekedve a társhatóságokkal, vállalatokkal, oktatási, egészségügyi intézményekkel, civil szervezetekkel és a lakossággal.

VI/5 – A LAKOSSÁGI RÉSZVÉTEL ÉS TUDATOSSÁG ERŐSÍTÉSE

A Program megvalósításában nagy szerep hárul a helyi társadalom szereplőire, szervezeteire. A környezetvédelmi, természetvédelmi és a területfejlesztési törvénnyel, valamint a Nemzeti Környezetvédelmi Programmal összhangban e vonatkozásban sajátos feladatai vannak az önkormányzatnak.

A környezetvédelmi ismeretek, az ökológiai szemlélet és a környezettudatos magatartásforma kialakítása minden állampolgár és minden szakma számára elengedhetetlen a fenntartható fejlődés irányába való előrelépés igénye miatt. Az oktatás, képzés, tájékoztatás feladata, hogy az emberek számára világossá tegye az egyes döntéseik környezeti következményeit és a helyes megoldások módozatait. Az önkormányzatnak ebben tevékeny részt szükséges vállalnia.

A helyi társadalom környezethez való viszonyában az országos és helyi tömegtájékoztatási eszközöknek döntő szerepe van. A környezetvédelmi tájékoztatás hatékonyabb formáinak alkalmazását kell elősegíteni és egyidejűleg a színvonalat növelni. A helyi társadalom szempontjából is alapvető elvárás az információhoz való jog biztosítása. Ebből a szempontból nem elegendő a környezeti állapotadatok megadása, hanem szükség van az okok, okozók tisztázására is, mert enélkül a védekezésnek korlátozottak a lehetőségei.

Szükség van az információhoz jutás lehetőségeinek javítására. A társadalom tudatossága csak olyan körülmények között növelhető, amelynél a valóságos helyzet ismertetése a normális állapot és ez nem lehet állandó mérlegelés tárgya. A közösségek és a lakosság öntevékeny környezetvédelmi kezdeményezései számára szükséges megteremteni a hátteret. Tudatosítani kell a helyi társadalomban, hogy a környezeti feltételek, értékek a megfelelő életminőség lényeges összetevői. A Program feladata olyan lehetőségek megteremtése, amelyek kihasználásával mód nyílik környezetbarát és egészséges életmódot folytatni. A társadalmi részvétel és a tudatosság erősítésében kiemelkedő szerepe van a közoktatási intézményekben folyó tevékenységnek.

A megvalósítás érdekében a megfogalmazott és elfogadott Programot széles körben szükséges nyilvánosságra hozni. Elengedhetetlen a NAT részeként a környezetvédelmi, természetvédelmi oktatást helyi szinten is továbbfejlesztetni. Az önkormányzat ehhez eddig is segítséget nyújtott, ezt a gyakorlatot kívánja a jövőben is folytatni. A környezeti nevelést már egészen kicsi korban szükséges elkezdeni. Ehhez nyújtanak segítséget a közös rendezvények, akcióprogramok, környezetvédelmi klubok, szerveződések. Hasznosnak bizonyulnak a közös ismeretterjesztő kiadványok,

előadásorozatok. Fontos egy iskolán kívüli képzési rendszer kialakítása, melyben igény szerint felnőttek is részt vehetnének.

Szélesíteni kell a Programhoz kapcsolódó társadalmi szervezetek támogatását. Végző soron a legfontosabb feladat a közvélemény szemléletének abba az irányba való formálása, hogy a szebb és egészségesebb környezet már belső igénnyé váljon. Ha a saját területén minden ember tesz valamit környezetünkért, akkor az előbb vagy utóbb mindenképp pozitív eredményhez és pozitív környezeti gondolkodáshoz vezet.

VI/6 – A PROGRAM PÉNZÜGYI IGÉNYEI

A környezetvédelmi költségek fedezésére különböző forrásokat szükséges elkülöníteni:

1. A létrehozott Önkormányzati Környezetvédelmi Alapot továbbra is működtetni kell, szükség van a források jelentős kibővítésére (eddig a környezetvédelmi bírságok jelentették az egyetlen forrást).
2. Pénzügyi forrásként megfontolandó egy környezetvédelmi alapítvány létrehozása, melyhez a magánszemélyek a személyi jövedelemadójuk 1 %-ának felajánlásával járulhatnak hozzá.
3. Igen fontos a hazai és nemzetközi környezetvédelmi célú pályázati lehetőségek folyamatos figyelemmel kísérése. A pályázati támogatások igénybevehetősége érdekében a szükséges önrész biztosítandó.

VI/7 – KÖRNYEZETI JÖVŐKÉP KIALAKÍTÁSA

A már elfogadott környezetvédelmi programmal összhangban szükséges egy környezeti jövőkép kialakítása városunk számára. A környezeti jövőkép megalkotásához elengedhetetlen a lakossággal, vállalatokkal és a hatóságokkal a környezetvédelem terén még szorosabb együttműködés megvalósítása. A végső cél, hogy városunk a lakosság tevékeny közreműködésével a régió egyik legtisztább városává váljon. Ez elengedhetetlen ahhoz, hogy Dunavarsány lakóinak életminősége és komfortérzete jelentősen javuljon és a város turisztikai szempontból az idelátogató idegenek számára is vonzóvá váljon.

Városunkról olyan kép alakuljon ki, hogy tiszta és környezeti értékeire igényes település. A "Virágos Magyarországért" c. országos mozgalomban való részvétel, a „Tiszta Virágos Dunavarsány” társadalmi mozgalom a Városszépítő Egyesület nevezésében mindenképpen folytatandó, ehhez elengedhetetlen a közterületek, intézmények és lakóházak virágokkal, növényzettel való tartós díszítése a lakosság tevékeny bevonásával. A környezeti jövőkép megalkotása szorosan összefügg az emberek környezeti tudatosságának növelésével, szemléletformálással és a környezettudatos magatartásforma kialakításával. Fokozatosan el kell érni, hogy a tiszta környezet iránti igény az emberek belső igényévé váljon és hajlandók legyenek ez irányba cselekedni is.

Dunavarsány 2013. november

Bóna Zoltán
Polgármester